

INNEHÅLL

Inledning	s.2
Sveriges konkurrenskraft	s.2
Den nya tillväxtteorin	s.2
De kreativa jobbens betydelse	s.3
Florida i ett svenskt perspektiv	s.5
Policyrelevans	s.6
Källor	s.8

Kreativa jobb – nyckeln till tillväxt inom tjänstesektorn

Lars Magnusson

Uppsala universitet
Mars 2006

Sverige har lyfts fram som ett föredöme i fråga om att ge förutsättningar för kunskapsekonomin. Några nyckelfaktorer för framgång är tolerans, tekniskt kunnande och talang. Sverige har fördelar främst i fråga om utvecklade offentliga system, teknologi och tolerans. Tjänstesektorn öppnar upp för stora inkomstskillnader mellan högteknologiska tjänster och lågavlönade serviceyrken. Ytterligare insatser behövs för att befrämja rörlighet, FoU och tillväxt i miljöer som är tillräckligt attraktiva för att dra till sig kreativa människor. Större internationell öppenhet är ett sätt att dra till sig kunskap som gör ett land mer konkurrenskraftigt.

Välkommen till Tillväxtpolitisk utblick, en publikation från ITPS

I Tillväxtpolitisk utblick presenterar vi korta, tematiska artiklar om aktuella och tillväxtrelevanta frågor. Tidskriften är tänkt att tjäna som ett komplement till våra mer omfattande rapporter och korta nyhetsbrev.

Vår avsikt är att skapa ett forum för aktuella tillväxtpolitiska frågor. Innehållet i Tillväxtpolitisk utblick ska ha nyhetsvärde, ge nya vinklar på kunskap, vara av intresse för nyckelpersoner inom olika ämnesområden och ha stor relevans för den tillväxtpolitiska agendan i Sverige.

Artiklarna är skrivna av ITPS analytiker och ibland av särskilt inbjudna skribenter, de förhandsgranskas av personer med fackkunskap. Innehållet speglar ITPS omvärldsanalys och projektverksamhet i Sverige och i utlandet.

För att hålla hög kvalitet och relevans vill vi uppmuntra till en dialog med läsare och intressenter. Synpunkter och förslag på teman är alltid välkomna då vi är måna om att utveckla en så bra och läsbar produkt som möjligt.

Redaktör:

Anders Östhol,
anders.osthol@itps.se

För kostnadsfri prenumerationskontakt:

Marianne Löfgren,
marianne.lofgren@itps.se

Inledning

Frågan om den ekonomiska tillväxten och dess källor är en av de mest omdebatterade. Hög tillväxt är en förutsättning för välfärd och en god inkomstutveckling. En av förutsättningarna för en hög tillväxt är att ett land lyckas upprätthålla sin konkurrenskraft. Det är bekräftelsen på att det produceras varor – eller tjänster – som omvärlden vill ha och betalar bra för. Samtidigt är det viktigt på vilka områden Sverige förmår konkurrera. Om vi lyckas upprätthålla konkur-

renskraft när det gäller varor och tjänster med ett högt förädlingsvärde som betingar ett högt pris på världsmarknaden får vi en annan nivå av välfärd än om vi konkurrerar med enklare industriprodukter eller insatsvaror. Tjänstesektorn utgör idag över 70 procent av sysselsättningen. I denna artikel uppmärksammas en särskild del av denna växande sektor – kreativa jobb med högt förädlingsvärde. Den amerikanska forskaren Richard Floridas resultat granskas särskilt i artikeln.

Sveriges konkurrenskraft

Frågan om hur Sveriges konkurrenskraft gestaltar sig är inte helt okomplicerad. Sverige påstås ha halkat efter med avseende på den köpkraft konsumenterna har. Från en tätposition vid mitten av 1970-talet har Sverige tappat köpkraft (enligt köpkraftsparitetsindex). I jämförelse med andra länder har Sverige tappat köpkraft i förhållande till för trettio år sedan med undantag för de allra senaste åren. Sverige låg över genomsnittet för OECD-länderna 2004 (OECD 2005). Eventuellt kan det bli ännu bättre att döma av den lista som FN:s utvecklingsorgan UNDP gör av ”utvecklade” länder (Human Development Report 2004). Sverige ligger på andra plats efter Norge i ”Human Development Index”.¹ I klartext betyder det att vi inte har så mycket pengar i fickorna, men ändå ligger långt fram. Det beror på god hälsa, livslängd och en bättre utbildning än de flesta.

Uppenbarligen finns det en rad mer eller mindre osynliga faktorer som skapar välfärd. En del av dessa utgörs av nyttigheter som transfereras till oss svenskar via det offentliga, men som var och en inte betalar fullt ut för. Det innebär i så fall att den välfärdspolitik vi för påverkar vilken grad av

utveckling som vi faktiskt har eller det välstånd som vi i praktiken åtnjuter.

Till sist kan vi studera World Economic Forum (2005) *Global Competitiveness Report*. Detta index baseras på en stor mängd aktörers – företag, regeringar och organisationer – subjektiva värderingar av olika länders konkurrenskraft i en rad olika avseenden, vid sidan av hårda data som patent, högre utbildning etc. Här hamnar Sverige på en tredjeplats efter Finland och USA. När man närmare analyserar hur Sverige hamnar när det gäller indexets olika komponenter slås man av hur högt Sverige hamnar när det gäller tillväxtpotential (3), men ganska lågt när det gäller tilltron till våra offentliga institutioners sätt att fungera (17) eller för den delen också vår statsfinansiella situation (12). I *Business Competitiveness Index* som presenteras ligger vi på tolfte plats i världen – här räknas mera strikt hur bra våra företag konkurrerar och hur den miljö som de arbetar i ser ut (World Economic Forum 2005). Omvärlden har alltså hög tilltro till den svenska ekonomins tillväxtpotential.

Den nya tillväxtteorin

Enligt den traditionella synen på tillväxtens orsaker utgör teknologiska framsteg, sparande och investeringar samt organisatoriska framsteg dess grundförutsättningar. Den traditionella förklaringen har emellertid visat sig förklara en allt mindre del av den ekonomiska tillväxten (Salvadori 2003).

Nyare forskning hävdar att ökade investeringar i humankapital spelar en stor roll för tillväxten. Traditionellt mäts humankapitalets utveckling med utbildning. Längre utbildningstid antas generera kunskaper som gagnar tillväxten, men humankapitalet kan även förbättras på andra sätt. Sådant som hälsa, läskunnighet och livslängd,

¹ Bygger på förväntad livslängd, läs- och skrivkunnighet, skolgång (grundskola, gymnasieskola och universitet), BNP/capita.

Flera ledande ekonomer har i någon mening "återupptäckt" sambandet mellan företags geografiska lokalisering och deras konkurrens- och innovationsförmåga.

Aktörerna i den kreativa ekonomin skapar ett större förädlingsvärde än den industriella tillverkningsindustrin och tjänstesektorn i övrigt.

men även kvinnors delaktighet i samhällslivet, graden av demokrati med mera utvecklar human-kapitalet och därigenom tillväxten. Samhällen där kvinnor har utvecklade rättigheter och är delaktiga är rikare än samhällen där motsatsen gäller. På samma sätt är kvinnorna en mäktig hävstång för ekonomisk utveckling på längre sikt. Inte minst genom att låta kvinnor lära sig läsa och skriva skapas en viktig framtida resurs. För ett minskat befolkningsstryck i många delar av den fattiga världen är kvinnornas utbildning i barnhälsovård och familjeplanering en oundgänglig faktor. En yttersta förutsättning för tillväxt och utveckling över huvud taget är en miljö av demokrati, öppenhet och trygghet (Sen 1999).

Istället för att bygga vidare på antaganden om perfekt konkurrens, fullständig utbytbarhet mellan produktionsfaktorerna, teknisk förändring liksom en fungerande prismekanism, har de nya teorierna om endogen tillväxt alltmer betonat faktorer inom ekonomin som drivande för ekonomisk tillväxt. Kunskap sågs i den första generationen av endogena tillväxtteorier som oerhört viktig för den ekonomiska tillväxten. Kunskap anses ge stigande avkastning. Spridningen av ny kunskap och drivkraften för innovationer blev centrala element i denna skolbildning under 1980-talet (Nelson 1996).

Självklart har de traditionella produktionsfaktorerna en viktig del i den ekonomiska tillväxten, men den debatt som förts har också i allt större utsträckning belyst frågor rörande kunskap och innovationer samt vilken möjlighet länder – och regioner – har att utnyttja en sådan potential. Olika institutionella villkor liksom interaktion mellan olika aktörer (både samarbete och konkurrens) bildar utgångspunkten för olika systemansatser, där intresset rör sig kring innovationers framväxt – och i förlängningen effekter för ekonomisk

tillväxt och sysselsättning. Regionala faktorer får en uppgraderad betydelse.

Flera ledande ekonomer har i någon mening "återupptäckt" sambandet mellan företags geografiska lokalisering och deras konkurrens- och innovationsförmåga. Man har framförallt framhållit vikten av att förstå industriell dynamik och teknologisk utveckling utifrån företagens geografiska plattform (se Krugman 1991, Porter 1990). Detta har medfört ett större intresse för en långvarig tradition inom ämnen som äldre nationalekonomi, geografi och ekonomisk historia.

Klusterperspektivet har under senare år visat sig vara ett kraftfullt verktyg i många regioner som karakteriseras av industriell tillbakagång. Det finns idag många exempel på regioner som genom att anlägga ett klusterperspektiv ökat sin konkurrens- och attraktionskraft. Ett sådant exempel är den nordamerikanska delstaten Arizona där ett antal fokuserade regionala klusterprojekt varit avgörande för att klara tillbakagången inom regionens viktigaste näringar (gruvindustri och försvarsindustri).

En modern syn på företags långsiktiga konkurrenskraft utgår ifrån att den bestäms av deras innovationsförmåga och förmåga till lärande. Det vill säga kunskap som man bara kan lära sig genom praktik. För att verkligen dra nytta av sådan strategisk kunskap krävs täta relationer, förtroende och tillit. Ett ytterligare skäl till varför närhet fortfarande är så betydelsefull är att ekonomiska processer är socialt förankrade och att nästan all kunskap är skapad och reproducerad genom någon form av social interaktion. Regional koncentration av företag inom liknande eller relaterade branscher anses öka sannolikheten för aktörerna att ta del av ny strategisk kunskap.

De kreativa jobbens betydelse

Den amerikanske forskaren Richard Florida har i sina två senaste arbeten analyserat orsakerna till att olika miljöer och regioner har varierande möjligheter att generera tillväxt. I *The Rise of the Creative Class* (2002) belyses hur vi under de senaste decennierna kan se framväxten av en ny ekonomi, den kreativa ekonomin. Aktörerna i den "kreativa klassen" skapar ett större förädlingsvärde än den industriella tillverkningsindustrin och tjänstesektorn i övrigt. Den befolkas av professioner såsom vetenskapsmän, universitetslärare, poeter och författare, underhållare,

skådespelare, designers och arkitekter etc. Den kreativa sektorns storlek mäts i förhållande till industri- och tjänstesektorn i övrigt. Den kreativa sektorn växte starkt särskilt under 1990-talet. År 2001 utgjorde den i USA nära 30 procent av sysselsättningen. Även servicesektorn i övrigt ökade och utgjorde vid denna tidpunkt 43 procent. Bägge dessa sektorer har i USA ökat på bekostnad av den traditionella arbetarklassen vars andel minskade från drygt 40 procent på 1960-talet till bara drygt 25 procent år 1999 (se Tabell 1).

TABELL 1 "Den kreativa klassens" storlek i ett antal länder (2001)

Land	Andel av arbetskraften, procent	Inklusive tekniker, procent
Irland	33,5	39,1
Belgien	30,4	41,4
Australien	30,1	43,0
Nederländerna	29,5	47,0
Nya Zeeland	27,0	38,4
Estland	26,6	39,0
Ukraina	25,7	39,2
Kanada	25,0	38,0
Finland	24,7	41,0
Island	24,1	38,0
USA	23,5	27,3
Sverige	22,9	42,4
Grekland	22,8	29,8
Schweiz	22,0	42,0
Danmark	21,3	41,8
Ryssland	21,1	36,4
Lettland	20,9	34,2
Israel	20,5	35,8
Tyskland	20,1	40,2
Storbritannien	20,1	33,7

Kommentar: Den smala definitionen exkluderar tekniker. Den breda definitionen inkluderar vetenskapsmän, ingenjörer, artister, kulturarbetare, ledare, professionella yrkesmän och tekniker.
Källa: Florida 2005, s 278.

En regions framgångar beror i hög grad på tre olika faktorer –

- "technology",
- "talent",
- "tolerance".

Ett nytt mönster har visat sig: människor väljer bostadsort efter livsstil. Det innebär att företag som vill växa måste anpassa sig på ett nytt sätt, de måste ta hänsyn till var den kreativa arbetskraften finns.

För att mäta betydelsen av den kreativa klassen i en given region används ett "kreativitetsindex". Detta innehåller fyra komponenter: 1) den kreativa klassens andel av de sysselsatta, 2) innovationsförmåga mätt i antalet patent, 3) storleken på regionens high-tech industri, 4) graden av mångfald mäts genom antalet homosexuella i populationen som Florida menar är en relevant indikation på regionens grad av öppenhet mot oliktankande. Det gör San Francisco-området till USA:s mest kreativa region, följt av Boston, New York, Washington D.C., men också Austin, Seattle, San Diego, Houston med flera. Förloren är orter som Buffalo, Grand Rapids, Michigan, Las Vegas, Oklahoma City, Baltimore, St. Louis och New Orleans – i stort sett de flesta medelstora amerikanska orter i syd (utom Texas) och mellanvästern (Florida 2002:244).

En regions framgångar beror främst på tre olika faktorer – "technology", "talent" och "tolerance". Gradens teknologisk framgång beror på innovationsförmåga. Talang mäts i regionens förmåga att dra till sig utbildad arbetskraft – "den kreativa klassen". Gradens tolerans har att göra med graden av öppenhet mot oliktankande. Det vill säga regioner med en hög grad av etnisk integration, hög andel invandrare från andra länder och homosexuella och bohemer får högt värde på Floridas "kreativitetsindex".

Enligt Florida finns det en samstämmighet mellan dessa mått. Hur högt en region hamnar på kreativitetsindex förklarar till stor del dess tillväxt. Det viktiga i den kreativa ekonomin

är inte längre tillgången på kapital och fysiska resurser som i den gamla industriella ekonomin. En Orts främsta tillgång är människorna. Det är inte heller så enkelt att graden av utbildning är den avgörande faktorn. Viktigare är en regions förmåga att dra till sig oliktankande, immigranter och kreativa människor.

Det är inte som tidigare så att människor flyttar dit jobben finns. Ett nytt mönster har visat sig: människor väljer bostadsort efter livsstil. Det innebär att företag som vill växa måste anpassa sig på ett nytt sätt, de måste ta hänsyn till var den kreativa arbetskraften finns. Inte minst betonas betydelsen av invandring för att uppnå tillväxt. Men också hur nya typer av familje- och bebyggelsemönster skapar nya behov. Allt fler i USA bor i ensamhushåll. De dras till ställen där miljön är rik på upplevelser, där de kan träffa likasinnade.

I motsats till statsvetaren Robert Putnam (2000) hävdar Florida att de gamla sociala samlevnadsformerna – familjelivet i förorten där man bowlar på fritiden – snarast hjälper till att konservera mindre kreativa miljöer. Det är inte sådana regioner som växer – utan sådana som befolkas av ensamhushåll, homosexuella och bohemer.

I sin senaste bok *The Flight of the Creative Class* (2005) betonar Florida att den moderna världsekonomin numera kännetecknas av en allmän konkurrens om talangfulla och kreativa människor. De länder och regioner som når högt i kreativitet blir framgångsrika i konkurrensen medan de som inte förmår dra till sig kreativa människor

förlorar. I ett kreativitetsindex ("Global Creativity Index") rangordnas länder och regioner. De skandinaviska länderna, Japan och USA hamnar i

toppen – faktiskt med Sverige som etta. Det beror främst på höga värden när det gäller teknologi och tolerans (se Tabell 2 nedan).

TABELL 2 Ett globalt kreativitetsindex (2001)

Land	Globalt kreativitetsindex	Talangindex	Teknologiindex	Toleransindex
Sverige	0,808	0,642	0,819	0,964
Japan	0,766	0,702	0,785	0,811
Finland	0,684	0,728	0,626	0,698
USA	0,666	0,601	0,827	0,571
Schweiz	0,637	0,541	0,625	0,744
Danmark	0,613	0,597	0,385	0,858
Island	0,612	0,658	0,463	0,717
Nederländerna	0,611	0,643	0,366	0,824
Norge	0,595	0,686	0,279	0,819
Tyskland	0,577	0,468	0,511	0,753
Kanada	0,548	0,603	0,400	0,641
Australien	0,528	0,672	0,246	0,665
Belgien	0,526	0,571	0,338	0,670
Israel	0,525	0,371	0,670	0,533
Storbritannien	0,517	0,567	0,327	0,657

Kommentar: Mättet global kreativitet baseras på de tre T:na för 45 länder. Talang, mäts som andel av befolkningen med postgymnasial utbildning, antal forskare per invånare. Teknologiindex, mäts som FoU-utgifternas procentuella andel av BNP, antal patent per miljoner invånare. Toleransindex bygger på värderingar-attityder till Gud, religion, nationalism, auktoriteter, familj, kvinnors rättigheter, skilsmässa och abort. Samt mått på yttrandefrihet-attityder till livskvalitet, demokrati, vetenskap, teknologi, fritid, miljö, tillit, protestaktioner, immigranter och homosexuella.

Källa: Florida 2005, s 275.

Sverige hamnar i topp när det gäller kreativitet och vår ekonomis förmåga att ta tillvara talanger, utveckla teknologi och innovationer.

Huvudbudskapet är att USA som tidigare utgjort den mest kreativa miljön successivt håller på att tappa mark. Det finns ett samband med den ökade isolering som kännetecknar USA efter 11 september 2001. USA som tidigare dragit till sig de mest kreativa, liksom mängder av strävsamma ungdomar som vill uppleva "the American Dream" har nu slagit igen dörren. Rädslan för terrordåd liksom en ökad politisk konservatism har gjort USA till ett mindre öppet och kreativt samhälle. Det skapar förutsättningar för nya regioner och länder att ta initiativet, till exempel Skandinavien, Irland (med sin magnet Dublin) och Kanada. Den största andelen av den kreativa klassen i förhållande till service och industri hittar man inte heller längre i USA. Irland, Belgien, Nederländerna, Sverige, Australien och andra länder ligger före (Florida 2005).

I *The Flight of the Creative Class* redovisas ytterligare en viktig faktor för att förklara varför USA tycks ha förlorat sitt ledarskap i den globala konkurrensen om kreativitet. I USA utgör hög grad av ojämlikhet, inkomstskillnader och fattigdom hinder för tillväxt. USA:s tidigare så prisade sociala mobilitet har också kommit av sig. Istället kännetecknas situationen av inlänningseffekter: människor blir kvar i lågavlönade jobb inom industrin och servicesektorn och vågar eller förmår inte ta klivet in i den kreativa tjänstesektorn. Risken i en sådan ojämlik social miljö är att den dynamik som skapas av kreativa individer ytterligare ökar på denna ojämlikhet. Kreativa miljöer som San Francisco har större inkomstskillnader än exempelvis det långt mindre dynamiska mellanvästern. Detta innebär att USA inte kan ta tillvara hela befolkningens kreativa möjligheter.

Florida i ett svenskt perspektiv

Som synes (Tabell 2) fungerar Floridas analys som rena nöjesläsningen för svenska politiker. Sverige hamnar i topp när det gäller kreativitet och vår ekonomis förmåga att ta tillvara talanger, utveckla teknologi och innovationer. Vår öppenhet lovordas. Men man kan naturligtvis undra om vi alltid känner igen oss i beskrivningen. Dels gäller det öppenhetsfaktorn där som nämnts

Sverige hamnar mycket högt. Vi vet att Sverige har problem när det gäller att integrera våra utlandsfödda och få dem i arbete.

Sveriges svårigheter att integrera invandrare har vid upprepade tillfällen påpekats av EU-kommissionen. I kommissionens svar på den årligen inlämnade handlingsplanen inom ramen

När det gäller forskning måste vi satsa på att få till forskningsmiljöer som kan konkurrera med de allra bästa i världen.

för den Europeiska sysselsättningsstrategin har påpekats att de svenska utlandsfödda är påtagligt oftare arbetslösa än de som är födda i Sverige (European Commission 2005). Om vi ser till dem som utgör första och andra generationens invandrare blir bilden likadan. Detta har bekräftats inte minst av Integrationsverket som i ett flertal årliga rapporter pekat på faran för ett omfattande utanförskap inte minst i våra storstäder (Integrationsverket 2004).

För det andra, finns det anledning att påpeka att rörligheten på den svenska arbetsmarknaden är påtagligt sämre än i flera EU-länder, exempelvis Storbritannien och Danmark. I ett europeiskt perspektiv hamnar Sverige på nedre planhalvan när det gäller anställningsår. Medan danska arbetstagare i genomsnitt tillbringar åtta år hos samma arbetsgivare är motsvarande siffra för Sverige nästan tolv (siffror för år 2000) (Auer & Casez 2003).

För det tredje, finns viss anledning att befara att svensk spjutspetsindustri inom IKT har tappat mark de allra senaste åren. Det är möjligt att den så kallade IT-bubblan drabbade Sverige särskilt hårt och att vi ännu inte riktigt återhämtat oss. Otivelaktigt var Sverige tidigt ute på 1990-talet och vi minns alla lovorden över Stockholm som

Policyrelevans

När det gäller framtiden och vägarna för att skapa en konkurrenskraftig miljö för tillväxt är Floridas receptsamling kanske inte så originell. Det handlar kort sagt om att investera i de tre T:na – *Technology*, *Talent* och *Tolerance*. Det leder till slutsatsen att Sverige måste öka sina investeringar inom FoU för att utveckla kunskapsintensiva sektorer av ekonomin. Det är med kunskapsintensiva varor och tjänster som vi skall konkurrera i framtiden. Alternativet är att Sverige konkurrerar på marknaden för enkla och billiga varor och tjänster. Givet dagens svenska löner och välfärdssystem har vi ingen möjlighet att på sikt konkurrera med de nya industrialiserade länderna.

Vi måste öka våra ansträngningar när det gäller utbildning och forskning. När det gäller forskning måste vi satsa på att få till forskningsmiljöer som kan konkurrera med de allra bästa i världen. Men detta fordrar i sin tur investeringar i både spets och bredd. Utan ett väl utbyggt högskolesystem som kan locka till sig de främsta begåvningarna kan ingen spetskompetens utvecklas. Vår

IT-industrins huvudstad från slutet av 90-talet. Beräkningar som Konjunkturinstitutet utfört tyder på att produktivitetsskillnaderna mellan olika länder håller på att plana ut och att IKT-sektorns bidrag till den allmänna produktivitetstillväxten kommer att minska under perioden 2005–2015 (Konjunkturinstitutet 2005). Florida ser Sverige som ett av de mest innovationsbenägna länderna. Å andra sidan bygger hans innovationsindex på observationer av antalet patent per capita. Men ett stort antal patent innebär inte omedelbart – som vi vet – att dessa kommer till uttryck i kommersiellt säljbara och efterfrågade produkter.

Det allra mest intressanta med Floridas svenska "under" är dock att det framstår som fullt möjligt för en liten öppen ekonomi att ställa om sig snabbt och utveckla en kreativ miljö som befrämjar utveckling och tillväxt. Exemplet Sverige visar att sådana faktorer såsom högt tekniskt kunnande, en hög innovationsbenägenhet, ett stort exportberoende och en relativt hög grad av öppenhet mycket väl kan kombineras med en omfattande grad av jämlikhet och en ambitiös välfärdspolitik. Tolerans, små inkomstskillnader och social sammanhållning kan befrämja en mera smidig övergång till mera kunskapsintensiv produktion.

FoU-sektor måste bli bättre på att locka till sig utländska studenter och forskare. I denna mening måste vi bli ännu mera öppna än vad vi är idag. Förmågan att dra till sig kreativa och talangfulla yngre människor är avgörande för konkurrensförmågan på sikt. Det är samtidigt viktigt att vår grundläggande skolutbildning – upp till och med gymnasieutbildning – blir bättre på att utbilda unga människor.

Traditionellt hamnar Sverige högt i Richard Floridas *Technology Index*. Denna placering beror på vår traditionellt starka position när det gäller ingenjörsvetenskap och tillverkning. För att upprätthålla positionen måste fler yngre människor utbilda sig i naturvetenskapliga ämnen – vilka samtidigt måste innehålla flera samhällsvetenskapliga och humanistiska vinklar. Den tekniska – och naturvetenskapliga kunskapen måste placeras inom ramen för ett samhälle där frågor om implementering, intressekonflikter, kultur och annat är av stor betydelse för slutresultatet.

Förmågan att dra till sig kreativa och talangfulla yngre människor är avgörande för konkurrensförmågan på sikt.

Invandring av unga människor i sin mest produktiva ålder är förmodligen något av det mest tillväxtbefrämjande som finns.

Till sist måste Sverige bli ännu öppnare och tolerantare för att dra till sig idéer, kapital och människor. Bland annat innebär det att flera av våra utlandsfödda svenskar på allvar måste få komma in i samhället via jobb eller företagande. Den enskilt viktigaste faktorn i detta avseende är förmodligen att på ett kraftfullt sätt sända signalen att människor är välkomna till vårt land för att arbeta. Invandring av unga människor i sin mest produktiva ålder är förmodligen något av det mest tillväxtbefrämjande som finns.

Det finns en hälsosam skepsis i förhållande till möjligheten att uppifrån – med hjälp av myndighetsutövning – befrämja kreativa miljöer eller kluster av miljöer. Det sägs ofta med rätta att kreativitet inte kan planeras fram. Det innebär inte att svensk politik och myndighetsutövning på olika sätt inte kan vara en central faktor för att skapa förutsättningar för sådana miljöer. För att sammanfatta:

För det första, är ökade satsningar på FoU och utbildning en helt central faktor för den moderna tillväxten. En sådan måste – som nämnts – både baseras på spets och bredd. Elitforskning ses ibland som något osvenskt. Det är en inställning som vi måste vi göra oss av med.

För det andra, måste vi förbättra vår skola och se till att den ger nödvändiga baskunskaper och

på ett bättre sätt rustar individen för den mera kunskapsintensiva arbetsmarknad som kommer att fortsätta att växa.

För det tredje, måste vi ändra vår rigida inställning till arbetskraftsinvandring. Sverige måste bli bättre på att dra till sig människor som vill och kan arbeta. Fler utländska studenter måste lockas till vårt land – i den mån detta fordrar en annorlunda syn på vår hittills avgiftsfria högre utbildning måste det kunna diskuteras.

För det fjärde, är det uppenbart att Sverige i ökad grad måste ha en regional utveckling som befrämjar framväxten av miljöer som kan dra till sig arbetssökande och kreativa människor. När lokalisering och plats blir en allt viktigare faktor för den ekonomiska tillväxten är det ohållbart att motverka en utveckling där städer och orter uppmuntras att växa. Regionbegreppet används ofta för att beteckna områden med ett mycket begränsat befolkningsunderlag, inte sällan i samband med krav på regional omfördelning av resurser, medan den mångfald Florida så starkt betonar främst återfinns i stadsmiljöer.

En tillväxtbefrämjande politik skulle kunna göra mycket för att skapa platser som är trivsamma att leva och arbeta i med bra miljö, närhet till naturen och trygga förhållanden.

Om författaren:

Lars Magnusson är professor i ekonomisk historia och knuten till CIND (Centre for Research on Innovation and Industrial Dynamics), Uppsala universitet.

Den 9–10 mars 2006 besöker professor Richard Florida Stockholm på inbjudan av ITPS, Nutek och VINNOVA mfl.

ITPS har i samband med detta gett Lars Magnusson uppdraget att skriva detta nummer av Tillväxtpolitisk utblick för att sätta in Floridas teorier i ett svenskt perspektiv.

Källor

Auer, P. & Casez, S. (ed) (2003) *Employment stability in an age of flexibility*, Geneva: ILO

European Commission (2005) *EU Annual progress reports and joint employment reports*, Addendum 2: Overview of policy response to the country-specific EU Recommendations, http://europa.eu.int/comm/employment_social/employment_strategy

Florida, R. (2002) *The Rise of the Creative Class*. New York: Basic Books

Florida, R. (2005) *The Flight of the Creative Class* New York: HarperCollins

Human Development Report (2004) *Cultural Liberty in Today's Diverse World*, New York: United Nations Development Programme (UNDP)

Integrationsverket (2004) *Statistikrapport 2004*

Konjunkturinstitutet (2005) "Produktivitet och löner till 2015", Specialstudie nr 6, maj

Krugman, P. (1991) "Increasing Returns and Economic Geography", *Journal of Political Economy* (June)

Nelson, R. (1996) *The Sources of Economic Growth*, Cambridge Mass: Harvard University Press

OECD (2005) *OECD in Figures: a supplement to the OECD*, Paris: OECD publishing

Porter, M. (1990) *Competitive Advantage*, New York: The Free Press

Putnam, R. (2000) *Bowling alone*, New York: Simon&Schuster

Salvadori, N. (ed) (2003) *Old and New Growth Theories*. Cheltenham: Edward Elgar

Sen, A. (1999) *Development as Freedom*, Oxford: Oxford University Press

World Economic Forum (2005) *The Global Competitiveness Report 2005–2006: Policies Underpinning Rising Prosperity*, London: Palgrave Macmillan

Tillväxtpolitisk utblick

AKTUELLT OM TILLVÄXTPOLITIK

En skrift från ITPS, Institutet för tillväxtpolitiska studier.

Utkommer med 10–20 nr per år, citera oss gärna men ange källan.
ISSN 1652-7879. Ansvarig utgivare: Sture Öberg.

FÖR YTTRELLIGARE INFORMATION,
KONTAKTA: Lars Magnusson

TEL: +46 18 471 12 27 E-POST: lars.magnusson@ekhist.uu.se

I REDAKTIONEN: Anders Östhol
Marianne Löfgren

TEL: +46 8 456 67 44 E-POST: anders.osthol@itps.se

TEL: +46 8 456 67 33 E-POST: marianne.lofgren@itps.se

POSTADRESS ITPS, Studentplan 3,
SE-831 40 Östersund

BESÖKSADRESS Stockholm: Tegelbacken 4

TELEFON +46 63 16 66 00 E-POST info@itps.se

FAX +46 63 16 66 01 HEMSIDA www.itps.se